

Dato: 30.01.2012 Arkivkode: N-346 Bilag nr: Arkivsak ID: 11/29187 J.post ID: 12/12614
Saksbehandler: Einar Kindberg

Behandlingsutvalg	Møtedato	Saknr.
Ufordelte saker - Dummy utvalg for registrering		

ASYLSØKERE - NOU - I VELFERDSSTATENS VENTEROM - HØRING 2012 HØRINGSUTTALELSE FRA BÆRUM KOMMUNE

VIKTIGE PUNKTER I SAKEN:

Innledning:

Kommunenes Sentralforbund (KS) har i brev, mottatt 15. desember 2011, anmodet Bærum kommune, som vertskommune, å avgi en høringsuttalelse om NOU 2011:10, ”I velferdsstatens venterom, mottakstilbudet for asylsøkere”. Relevant fagdepartement er Justis- og politidepartementet. Høringsfristen er 2. februar 2012.

Bergeutvalget avga sin utredning til departementet 6. juni 2011. Utredningen er omfattende; Den omtaler EUs mottaksdirektiv, mottakssystemet i noen andre land, norsk statlig asylpolitikk og mottakssystem, driftsoperatører og vertskommuner. Ansvar, roller og kompetanse beskrives, og det fremmes en rekke ulike forslag.

Asylpolitikken dilemma er å skille de som skal bortvises fra de som skal få en ny start, et nytt liv i Norge. Når mange av dem som har fått bortvisningsvedtak ikke sendes ut, forsterkes utfordringene i mottaksarbeidet.

Bærum kommune er vertskommune for et desentralisert mottak, (enkelstående boliger) drevet av organisasjonen Hero.

Kommunens høringsuttalelse:

KS har i sin uttalelse konsentrert seg om de forslagene i utredningen som berører det kommunale mottaksarbeidet. Rådmannen har av den grunn lagt uttalelsen fra KS til grunn for kommunens uttalelse.

Bærum kommune har vært vertskommune i mange år for transittmottaket på Tanum og for Bærum mottakssenter, drevet av Hero, (fra 2009). Disse erfaringene benyttes for å supplere uttalelsen fra KS.

Rådmannen utarbeidet en omfattende rapport om bosetting og integrering av flyktninger i Bærum kommune, høsten 2010. Rapporten beskriver i et eget kapittel innholdet i det kommunale tjenesteansvaret overfor asylsøkere, utplassert i Bærum mottakssenter (vedlagt).

Som et resultat av nevnte rapport startet kommunen et migrasjonshelsesenter i 2011. Senteret tilbyr asylsøkerne i Bærum mottakssenter kommunale helsetjenester og bidrar til at andre spesialiserte behandlingstiltak benyttes. Senteret er finansiert av vertskommunetilskuddet, men tilskuddet gir ikke full utgiftsdekning av administrative kostnader.

De viktigste erfaringene fra driften av migrasjonshelsesenteret så langt er:

- Mange beboere med traumatiske opplevelser og generelt omfattende behov for kommunale tjenester
- Godt samarbeid med andre kommunale hjelpeinstanser.
- Fastlegesamarbeidet hindres av mangelfull bruk av tolk og tunge rutiner for tildeling av personnummer eller D-nummer fra politiet.
- Saksbehandling av søknader om trygdeytelser fra NAV forutsetter godt kjennskap til UD's regelverk om asylsøkere. Dette kan bli bedre.
- Sørger for at alle i mottaket blir nøye undersøkt, særlig personer med helseutfordringer, og sørger for at overføring til fastlege blir ivaretatt.
- Syke asylsøkere som får avslag på opphold mister retten til fastlege. Legevakten er ikke et godt egnet tilbud for denne gruppen.
- Fastlegene bør i større grad benytte tolk.

Rådmannen har innhentet innspill til høringsuttalelsen fra relevante tjenesteområder. Grunnet kort tidsfrist er tilbakemeldingen noe begrenset. I det følgende tabelloppsett gjengis uttalelsen til KS, supplert med kommentarer fra kommunens fagtenester:

Anbefalinger fra KS	Anbefaling/kommentar fra relevant fagområde i Bærum kommune:
1. Statens overordnede asylpolitikk gjenspeiler kommunenes muligheter og begrensninger for å finne gode lokale løsninger, særskilt kan i denne sammenheng nevnes statens saksbehandlingstid. Kortere saksbehandlingstid er en særlig viktig faktor som ville gi en positiv effekt på flere av forslagene innenfor både sosiale tjenester, barnehager og norskopplæring.	Støttes. Mottakene tilbyr begrensede levekår for asylsøkerne, derfor er det viktig å korte ned på oppholdstiden. Utvalgets forslag om bedre tilrettelegging og enkeltromsinnkvartering, for de som likevel får et langvarig opphold i mottak støttes.
2. KS mener at norske vertskommuner er pålagt store oppgaver som staten bør ha ansvaret for. KS er derfor uenig i forslag som pålegger vertskommunene enda større forpliktelser.	Støttes. Ansvarsdelingen mellom stat og kommune bør være klartest mulig. Kommunene har ansvaret for senere integrering og bosetting. Dette er et krevende arbeid som bør gis et best mulig startgrunnlag i det statlig drevne mottakstilbudet.
3. KS mener det er nødvendig med større kontinuitet i mottakssystemet, lengre avtaleperioder og økonomisk forutsigbarhet. Dette er viktige nøkkelfaktorer for innsatsen til både vertskommunene og kommunale driftsoperatører. Kontraktstiden for basismottakene bør være på minst 10 år.	Støttes. Langsiktige avtaler er viktig både med hensyn til å sikre god infrastruktur/bokvalitet og faglig forsvarlig drift.

Anbefalinger fra KS	Anbefaling/kommentar fra relevant fagområde i Bærum kommune:
Utvalget foreslår 5-6 års kontraktstid og ett års oppsigelsestid for etablering av de såkalt "sikre" 3-4000 mottaksplassene, (basismottak).	
4. For at flere kommuner skal være med i konkurransegrunnlaget, mener KS det er nødvendig at fristene i anbud om mottaksdrift utvides. De nødvendige administrative og politiske prosessene er ofte årsaken til manglende kommunal deltakelse i konkurranser om mottaksdrift. Kommunale mottaksplasser er blitt kraftig redusert og utgjør nå kun 11% av samlet kapasitet.	Strammere kommuneøkonomi og økt fokus på lovbestemt kommunal jenesteyting(basisoppgaver) kan være årsaken til dette. Det er derfor tvilsomt om utvidede anbudsfrister vil endre dette. Bærum kommune vil anbefale at kommunene inviteres til en egen drøfting om hva som kan øke kommunenes interesse for mottaksdrift.
5. KS mener tilskuddet til vertskommunene bør økes fra 3 til 6 måneder etter oppsigelse av mottaksdriften. Dette fordi kommunene ikke klarer å avvikle arbeidsforhold innen 3 måneder, og påføres utgifter til stillinger etter at mottaksdriften har opphørt. Utvalget foreslår en avviklingsperiode på 5 måneder inklusive oppsigelsestid, (s. 131). 6 måneder slik KS anbefaler gir bedre sikring av forsvarlig avvikling av de tjenester som vertskommunene har etablert.	Støttes.
6. KS mener det er helt nødvendig at det foretas en utredning for å sikre at vertskommunene får dekket utgiftene til ressurskrevende personer på en bedre måte enn i dag.	Støttes. Kommunen har erfart at ressurskrevende asylsøkere representerer en gruppe mennesker der enkeltpersoner har et meget variert og omfattende bistands- og hjelpebehov. Når hjelpebehov er dokumentert bør kommunene ikke måtte rapportere på bruken av de tildelte midlene.
7. KS går i mot å gi asylsøkere rettigheter etter Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester med mer § 3-2 første ledd punkt 6 samt § 3-6. KS mener at UDI må etablere mottak som kan ivareta funksjoner som hører inn under disse lovbestemmelsene. I enkelttilfeller hvor det kreves ekstra innsats, kan UDI kjøpe tjenester fra kommunene, slik praksisen er ved dagens system. Alternativt kan mottaket inngå en avtale med en kommune som kan gi et midlertidig tilbud, for eksempel (vår presisering) botilbud for personen(e) i asylsøkerfasen. <i>§ 3-6. Kommunens ansvar for pasient-, bruker og pårørendeopplæring</i> Kommunen skal tilby opplæring i dagliglivets praktiske gjøremål til pasienter, brukere og pårørende som har et særlig hjelpebehov på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller andre årsaker. 6. Andre helse- og omsorgstjenester, herunder: a) hjemmetjenester, b) heldøgns tjenester i eget hjem eller institusjon, c) personlig assistanse og d) avlastningstiltak.	Støttes.

Anbefalinger fra KS	Anbefaling/kommentar fra relevant fagområde i Bærum kommune:
8. KS mener at barn i mottak bør ha et tilbud om barnehage fra 3-årsalderen. Driftsoperatøren må ha hovedansvaret for å tilrettelegge et tilbud til barn som ikke har barnehagetilbud pga. manglende plass eller etter foreldrenes ønske. KS støtter ikke forslaget om lovfesting av retten til barnehageplass for alle asylsøkere over 2 år.	Støttes.
9. KS mener at bo- og omsorgstilbudet til enslige mindreårige over 15 år må styrkes i tråd med utvalgets anbefalinger. Økt bemanningstetthet og krav til kompetanse er et langt bedre alternativ enn etablering av omsorgssentre for denne gruppen.	Støttes, se side 257
10. KS ser det som rimelig at kommunene bistår med sin barnevernsfaglige kompetanse i forbindelse med utarbeidelse av oppfølgingsplaner for gruppen enslige mindreårige asylsøkere 15 – 18 år. KS forutsetter at det etableres en tilskuddsordning for å dekke utgiftene.	Støttes, følger opp vedtak 9
11. KS mener det er viktig at asylsøkere i 16-17 årsalderen får et tilbud om videregående utdanning. Samtidig som at dette rettighetsfestes, forutsetter KS at det etableres en tilskuddsordning for å dekke utgiftene.	Støttes. Ansvar for videregående opplæring bør ligge hos fylkeskommunen. Tilbudet må tilrettelegges for deltakerne, ellers vil de fleste ha liten nytte av dette. Alternativ for noen vil kanskje være opplæring i basisferdigheter. Voksenopplæringens erfaringer er at mange har et dårlig grunnlag (for eksempel i matematikk).
12. Det er viktig at beboerne i mottak har et aktivitetstilbud, da dette er en vesentlig faktor for asylsøkernes psykiske helse og mestringsevne. KS støtter derimot ikke utvalgets anbefaling om at rett til norskopplæring for asylsøkere bør lovfestes. 13. KS støtter verken forslaget om at beboere i mottak som venter på bosetting påbegynner norskopplæring i henhold til introduksjonsloven § 17 og § 18, eller at kvalifiserende tiltak i mottak bør ses i sammenheng med introduksjonsprogrammet i kommunene.	Bærum kommune støtter at beboerne i mottaket bør ha et aktivitetstilbud, og at de bør få midlertidig arbeidstillatelse. Aktivitetstilbudet må ikke føre til en reduksjon i det lovfestede introduksjonstilbudet. <u>Om oppstart av norskopplæring for de som venter på bosetting:</u> Det er viktig at en evt oppstart av norskundervisning ikke "spiser" av rammen på inntil 3000 timer (§ 17 og 18 i introduksjonsloven) eller av tidsrammen på introduksjonsprogram på inntil 2 år (§5). Hvis norskundervisning, dvs introduksjonsprogrammet, starter på et voksenopplæringsssenter i en mottakskommune og så skal videreføres av Flyktningkontoret/Voksenopplæringsssenteret i bosettingskommunen, risikeres manglende kontinuitet og lavere måltall. Hvis derimot forslaget innebærer å gi norskundervisning med friske midler uten at rammen på timeantall og tid berøres, støttes forslaget – jo bedre utgangspunkt i fht norsk og kvalifisering før bosetting, jo bedre for kommunens introduksjonsarbeid. Det bør innføres en unntaksbestemmelse for pliktig deltakelse for de som opplever store konsentrasjonsvansker grunnet sin usikre fremtid
14. KS viser til at utvalgets forslag har betydelige økonomiske konsekvenser. KS forutsetter at dersom disse vedtas, kompenseres kommunesektoren fullt ut for merutgiftene.	Støttes

Anbefalinger fra KS	Anbefaling/kommentar fra relevant fagområde i Bærum kommune:

Forslag til vedtak:

Rådmannens redegjørelse oversendes Justis og politidepartementet som Bærum kommunes høringsuttalelse.

Marit Langfeldt Ege

Trine Bakkeli

Vedlegg:

NOU 2010 11.pdf	1524059
Kapittel 8 Bærum Mottakssenter.doc	1524060
KS 11-01325-3 Høring - NOU 2011-10 - I vel.docx	1524061